

Eksistentielle, religiøse og spirituelle orienteringer hos danske kræftpatienter i en sekulær kontekst: en kvalitativ undersøgelse inden for kræftrehabilitering

Abstract

Baggrund

International forskning viser, at mange patienter i rehabilitering lever med udækkede eksistentielle, religiøse og spirituelle behov under rehabiliteringsforløbet, som for mange patienters vedkommende, kan spille en lige så stor rolle som fysisk, psykisk og social rehabilitering. Internationalt har man derfor inkorporeret fokus på eksistentielle, religiøse og spirituelle behov i rehabilitering.

Kræftplan III sætter øget fokus på kræftramtes rehabilitering. I de gældende rehabiliteringstilbud i Danmark er fokus primært på behov og senfølger af fysisk art (fx træthed, lymfødeme, smerter, vægtøgning/tab, etc.), psykisk art (depressioner, nedsat livsmod, etc.) og social art (stigmatisering og tilknytning til arbejdsmarkedet), og man har indtil videre ikke haft opmærksomhed på eksistentielle behov i den gældende rehabiliteringspraksis. Da det danske samfund hører til et af de mest sekulariserede lande i verden og i religiøs henseende er meget anderledes end de studerede samfund i de førnævnte internationale studier, er en specifik dansk forskningsviden påkrævet for at sikre den danske kræftramte den bedst mulige dækning af mulige eksistentielle, religiøse og spirituelle behov i rehabilitering.

Formål

Formålet med dette ph.d.-projekt er at undersøge danske kræftpatienters eksistentielle, religiøse og spirituelle behov i rehabilitering med henblik på at vurdere om der i fremtidige rehabiliteringstiltag i Danmark bør være øget opmærksomhed på eksistentielle, religiøse og spirituelle behov og i givet fald hvordan.

Følgende tre primære forskningsspørgsmål søges således besvaret gennem undersøgelsens design:

I. Hvilke eksistentielle, religiøse og spirituelle orienteringer har danske kræftpatienter i rehabilitering?

II. Hvordan kan patienternes eksistentielle, religiøse og spirituelle orienteringer fremme henholdsvis begrænse kræftpatientens rehabilitering?

III. Hvordan kan kræftpatienternes eventuelle eksistentielle, religiøse og spirituelle orienteringer understøtte, supplere eller muligvis udfordre teorier om religiøs forandring i senmoderniteten?

Design/Metode og Relevans

Data genereres gennem etnografisk feltarbejde med 1) deltagerobservation og 2) semistrukturerede kvalitative interviews med danske kræftpatienter i rehabilitering. Interviewene udføres med ca. 25 patienter ud fra en interviewguide med vejledende spørgsmål, der dækker indholdet i forskningsspørgsmålene. Det tilstræbes, at rekruttere kursister med blandede kræfttyper og med så ligelig fordeling af mænd og kvinder som muligt.

Til udforskning af det første forskningsspørgsmål tages der udgangspunkt i Kenneth Pargaments religionspsykologiske teori om, at mennesker i kriser føler behov for at orientere sig efter nogle ”orienting systems” til forklaring af livets grundvilkår som død og lidelse, og at tro, religiøsitet og spiritualitet udgør et sådant positivt/negativt meningssystem til håndtering af eller tilpasning til kriser.

Til udforskning af det andet forskningsspørgsmål benyttes de analytiske begreber religiøs og spirituel coping.

Til udforskning af det tredje forskningsspørgsmål inddrages religionssociologiske teorier om religiøsitetens karakteristika i moderniteten/senmoderniteten, herunder Charles Taylors sekulariseringsteori og nøglebegreber som primære analyseredskaber.

Undersøgelsens resultater forventes at få betydning for udviklingen af fremtidige rehabiliteringstiltag og tilbud i Danmark, ligesom undersøgelsens resultater vil bidrage til at opbygge en større rådgivningskompetence hos sundhedsprofessionelle, der arbejder med kræftrehabilitering.